

Zara László:

Adórendszer/Adó- és járulékreform-tézisek

Gazdasági Versenyképesség Kerekasztal – Adó- és járulékreform-tézisek

1. Az adóreform javaslatainknál nem a nullszaldó (sem abszolút, sem GDP arányosan) az alapfeltevés, hanem egy olyan „ideális” adórendszer kidolgozása a cél, amelyet a későbbiekben hozzá lehet igazítani a konvergencia program kívánalmaihoz.

2. Az adóreform során elkerülhetetlen a közpénzügyi rendszer komplex vizsgálata, aminek keretében szigorúan meg kell határozni az állami kiadásokat, és csak az ehhez szükséges közterhek (adók, járulékok) szedhetők be.

3. Adóreform javaslatainknak olyannak kell lennie, ami lehetővé teszi a stabil, több évre előre meghirdetett és lépésről lépésre végrehajtandó adó- és járulérendszer kialakulását, elkerülendő a magyar adórendszer eddigi története során megért gyakori (akár éven belül többszöri) változtatását, kiküszöbölve ezzel a gyakori változások üzleti életre gyakorolt kárait, javítva ezáltal a kormányzat és a vállalkozások, illetve a lakosság viszonyát, biztosítva a költségvetési bevétel kiszámíthatóságát; ennek ki kell terjednie a központi adók (járulékok), és a helyi adók rendszerére, valamint az utóbbinál a regionális adóztatási rendszer megteremtése/megteremthetőségének lehetőségére is.

4. Nem javasoljuk azt, hogy olyan átalakítások történjenek az adórendszerben, amelyek tovább növelnék akár a lakosság, akár a vállalkozások adminisztratív és beszámolási terheit.

5. Célunk éppen ellenkezőleg: olyan adózási, járulékoltatási megoldások keresése és javasolása aminek a révén

- csökken az adó- és járulékfajták száma,

- a személyi jövedelemadóban és a társasági adóban adó/adóalap kedvezmények csökkentésével (megszüntetésével) is egyszerűsödik az egyes közterhek megállapításának módja,

- a közterhek (ideértve a környezetvédelem területét is) nem regulatív eszközként és nem büntetésként funkcionálnak,

- nem mellékesen egyszerűsödik a számviteli elszámolás és az adóadminisztráció (a bevallás) –de nem csak ezen okokból, hanem az állami adatszolgáltatási igény további korlátozásával is–, különösen a vállalkozásoknál, de az adóhatóságoknál is, ami által csökkennek az indokolatlan kiadások is.

6. Javasoljuk vizsgálni az adó- és járulékbázis szélesítését, aminek révén kiemelten szükséges kezelni a szürke és fekete gazdaságnak a minél nagyobb visszazorítását, az ebben a szférában tevékenykedőknek (magánszemélyeknek, vállalkozásoknak) az adózásba történő minél szélesebb bevonását.

Ennek keretében vizsgálni szükséges a mikro-vállalkozásoknál az EVA hatását az adózási hajlandóságukra, a költségeik más vállalkozásaikra/vállalkozásokra történő átterhelésére, illetve tágabb összefüggésben ennek hatását az államai bevételekre. Ugyancsak vizsgálandó,

hogy miként növelhető a vállalkozások nyereségadó-fizetési hajlandósága, különös tekintettel az elvárt adóra.

Kutatási javaslatok: 1. Elemzés (tanulmány) megrendelése szükséges amely a külföldi megoldások, tapasztalatok alapján választ ad:

- az adóbázis szélesítésének módszertanára, megoldási lehetőségeire, valamint arra, hogy
- miként tudják csökkenteni, illetve alacsonyan tartani a veszteséges vállalkozások számát.

2. Válasz szükséges arra is, hogy valóban igazolhatók-e azok a feltevések, hogy az EVA és az EKHO nem segíti elő a szürke és fekete gazdaság fehéredését, és ezáltal a jelenlegi rendszerében a költségvetésnek bevételkiesést okoz.

7. Az adóbázis szélesítés során meg kell vizsgálni az ingatlanadó (vagyonadó) lehetséges módjait (értékalapú, négyzetméter-alapú), a lehetséges az alanyi kört (lakosság, vállalkozások), ezen adónak a társadalmi hatását. Csak olyan ingatlanadó (vagyonadó) javasolható, ami figyelembe veszi az eddigi adóterheléseket, a múltban befizetett más adók (szja, iparűzés adó) tömegét, vagyis nem vezet oda, hogy az eddigi jogkövető adózókat azonosan (jobban) terheli azokkal (azoknál), akik részben vagy egészben adózatlan jövedelemből halmozták fel a vagyonukat.

Kutatási javaslat: Tanulmány készítése lehet szükséges, amely feltárja a magánszemélyek és a vállalkozók ingatlanvagyonának összetételét. Választ kell kapni arra is, hogy megvannak-e az értékalapú ingatlanadón bevezetésének adatbázis (mennyiségi és érték) feltételei, különös tekintettel az ingatlanforgalomban tapasztalható szerződésekben és valóságban eltérő (vélelmezett) értékkülönbségekre. Ugyancsak választ kell kapni arra, hogy a lakossági ingatlanoknál a jövedelmi viszonyok lehetővé teszik-e az ingatlanadó bevezetését, nem okozhatnak-e nagyfokú társadalmi feszültséget, különös tekintettel a városi (volt tanácsi) lakások lerobbant állapota miatt. A vállalkozásoknál vizsgálandó, hogy milyen adóteher átcsoportosulást okozna az ingatlanadó, figyelembe véve esetleg az ebből az adóból az iparűzési adó levonhatásának –esetleg megszüntetésének– hatását is.

8. A magánszemélyeknél az (szja és egyéb bérhez kapcsolódó járulékok) jövedelemtípusú elvonásokkal szemben (azok csökkentésével) indokolt lehet erősíteni a forgalmi típusú adók szerepét az állami bevételekben. Vizsgálandó, a minimálbér adómentességének fenntarthatósága, a különadó fenntartásának indokoltsága, a családtámogatás adórendszerből történő kiiktatásának lehetősége. Vizsgálandó, hogy az általános forgalmi adó növelése nem hatékonyabb és egyben nem olcsóbb módja-e az állami bevételek biztosításának, mint az ingatlanadó (vagyon típusú adó(k)) bevezetése

Kutatási javaslat: Választ kell kapnunk az adószint mértékére, a főbb adónemek struktúrájára, a központi és a helyi adók arányára; ugyancsak válasz szükséges arra, hogy az adókedvezmények figyelembevételével a jövedelemadóknál hogyan alakul a tényleges adóterhelés (magánszemélyeknél, valamint a vállalkozásoknál, ez utóbbiaknál a vállalatnagyság szerint is.)

9. Amennyiben az ingatlanadó (új) rendszerének bevezetésre teszünk javaslatot, abban az esetben az ingatlanokhoz kapcsolódó illetékek rendszerét indokolt lehet megszüntetni.

10. A jövedelemeltitkolás miatt elmaradt adó- és járulékbévételek utólagos megállapításának és behajtásának jelenlegi módszerét át kell tekinteni, és az adóhatósági ellenőrzések

számának, színvonalát növelni szükséges. valamint az adók/adóhiányok beszedésének hatékonyságához szükséges feltételek megteremtésére is indokolt javaslatot tenni.

Kutatási javaslatok: 1. Felmérés szükséges arról, hogy a vagyonosodási vizsgálatok milyen ösztársadalmi hatással járnak, azoknak milyen a visszhangja az egyes társadalmi csoportoknál; várható-e ezektől a vizsgálatoktól az eltitkolt jövedelmek utólagos valóságos feltárása és behajtása, várható-e ezektől a jövőbeni jövedelem-elitkolás jelentős csökkenése, vagy ellenkezőleg, az érintett rétegek jövedelmei a fenyegetettség miatt más formában, illetve más államokba kerülnek (elrejtésre).

2. Válasz szükséges arra is, hogy valóban igazolhatók-e azok a feltevések, hogy az EVA és az EKHO nem segíti elő a szürke és fekete gazdaság fehéredését, és ezáltal a jelenlegi rendszerében a költségvetésnek bevételkiesést okoz.

11. Az adótudatosságnak a növelésére –az ellenőrzések hatékonyságának növelése mellett– szükséges megvizsgálni egy egyszeri vagy, illetve ennek fedezetét jelentő jövedelem/adó (pótlékmentes) bevallás lehetőségét, összekapcsolva ezt az ilyen bevallást tevők adóamnesztiájával. Ezt a lehetőséget a vállalkozások esetében is indokolt lehet biztosítani.

Kutatási javaslat: Felmérés szükséges arról, hogy a vagyonosodási vizsgálatok milyen ösztársadalmi hatással járnak, azoknak milyen a visszhangja az egyes társadalmi csoportoknál; várható-e ezektől a vizsgálatoktól az eltitkolt jövedelmek utólagos valóságos feltárása és behajtása, várható-e ezektől a jövőbeni jövedelem-elitkolás jelentős csökkenése, vagy ellenkezőleg, az érintett rétegek jövedelmei a fenyegetettség miatt más formában, illetve más államokba kerülnek (elrejtésre).